

Environmentálne vyhlásenie

spracované v zmysle Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1221/2009 z 25. novembra 2009 o dobrovoľnej účasti organizácií v schéme Spoločenstva pre environmentálne manažérstvo a audit (EMAS) a o zrušení nariadenia Rady (ES) č. 761/2001, rozhodnutie Komisie 2001/681 / ES a 2006/193 / ES, v znení nariadenia komisie (EÚ) 2018/2026 z 19. decembra 2018, ktorým sa mení a dopĺňa príloha IV nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1221/2009 o dobrovoľnej účasti organizácií v schéme Spoločenstva pre environmentálne manažérstvo a audit (EMAS).

Organizácia:

STRABAG Pozemné a inžinierske staviteľstvo s. r. o.

Mlynské nivy 61/A
820 15 Bratislava
IČO: 31 355 161

STRABAG

Rok 2021

Obsah

1	Úvod	3
1.1	Všeobecne	3
2	Popis organizácie	5
2.1	Úvodné informácie	5
2.2	Identifikačné údaje	5
2.3	Organizačná štruktúra a vzťah k materským organizáciám	6
2.4	Segmenty organizácie spadajúce pod EMAS	7
2.5	Certifikácia	7
2.6	Prehľad činností, výrobkov a služieb	7
2.7	Najvýznamnejšie zákazky rokov 2016– 2020	8
2.8	Opis rozsahu registrácie v EMAS vrátane zoznamu lokalít do tejto registrácie zahrnutých	8
3	Environmentálna politika	10
3.1	Všeobecne	10
3.2	Stručný opis systému environmentálneho riadenia organizácie	12
4	Environmentálne aspekty	13
4.1	Všeobecne	13
4.2	Významné priame environmentálne aspekty	13
4.3	Významné nepriame environmentálne aspekty	16
5	Environmentálne ciele vo vzťahu k významným environmentálnym aspektom a vplyvom na životné prostredie	18
5.1	Všeobecné ciele	18
5.2	Špecifické ciele	18
6	Opatrenia na zlepšenie vplyvu činnosti organizácie na životné prostredie s ohľadom na významné environmentálne aspekty	20
6.1	Všeobecne	20
6.2	Riadenie významných vplyvov na životné prostredie	22
6.3	Monitoring	22
7	Ďalšie faktory týkajúce sa vplyvu činnosti organizácie na životné prostredie	31
7.1	Havarijná pripravenosť	31
7.2	Súlad s požiadavkami právnych predpisov	31
8	Hlavné právne ustanovenia týkajúce sa životného prostredia	32
8.1	Všeobecne	32
8.2	Vyhlásenie o dodržiavaní právnych predpisov	34
9	Budúci termín environmentálneho vyhlásenia	35
10	Záver	36
11	Meno a akreditačné číslo alebo číslo licencie environmentálneho overovateľa a dátum schválenia	37

1 Úvod

1.1 Všeobecne

Toto Environmentálne vyhlásenie je spracované na základe a v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1221/2009 z 25. novembra 2009 o dobrovoľnej účasti organizácií v schéme Spoločenstva pre environmentálne manažérstvo a audit (EMAS), v znení nariadenia komisie (EÚ) 2018/2026 z 19. decembra 2018, ktorým sa mení a dopĺňa príloha IV nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1221/2009 o dobrovoľnej účasti organizácií v schéme Spoločenstva pre environmentálne manažérstvo a audit (EMAS).

Jeho účelom je oboznámiť verejnosť, zákazníkov, obchodných partnerov, dodávateľov, investorov, inštitúcie a ďalšie zainteresované strany, zaujímajúci sa o vplyv organizácie na životné prostredie, so systémom posudzovania, vytvárania, implementácie, udržiavania a neustáleho zlepšovania systému environmentálneho manažérstva a stavom ochrany životného prostredia v spoločnosti **STRABAG Pozemné a inžinierske stavitelstvo s. r. o.**

Spoločnosť **STRABAG Pozemné a inžinierske stavitelstvo s. r. o.** má zavedený program EMAS od roku 2019, systém environmentálneho manažérstva ale uplatňuje trvalo už od roku 2005, kedy jeho implementácia bola zavŕšená 31.5.2005 certifikáciou ISO 14001 prostredníctvom akreditovaného certifikačného orgánu Quality Austria-Trainings, Zertifizierungs und Begutachtungs GmbH. Predkladaný dokument predstavuje spoločnosť **STRABAG Pozemné a inžinierske stavitelstvo s. r. o.** a hodnotí stav a vývoj v oblasti jej prínosu k ochrane životného prostredia za posledné 4 roky.

Environmentálne vyhlásenie, ktoré charakterizuje stav ochrany životného prostredia v spoločnosti **STRABAG Pozemné a inžinierske stavitelstvo s. r. o.**, je voľne dostupné pre všetkých záujemcov ako verejný dokument na webovej adrese spoločnosti www.strabag-pozemne.sk a v tlačenej forme v sídle spoločnosti na adrese Mlynské nivy 61 / A, 820 15 Bratislava, Slovenská republika. V prípade potreby bude zaslané záujemcovi elektronickou cestou alebo poštou.

Informácie súvisiace s ochranou životného prostredia sa nachádzajú aj na webovej adrese www.strabag-pozemne.sk, kde sú uvedené informácie o spoločnosti, jej filozofie, o vedení spoločnosti, certifikáciách, ako aj rozsahu poskytovaných služieb. Pre zamestnancov spoločnosti **STRABAG Pozemné a inžinierske stavitelstvo s. r. o.** je toto environmentálne vyhlásenie prístupné prostredníctvom intranetu („STRANET“). Ktokoľvek, kto sa zaujíma o výsledky vplyvu organizácie na životné prostredie, má tak zaistený jednoduchý a slobodný prístup k relevantným informáciám.

1.1.1 Definície pojmov a skratky

1.1.2 Definície pojmov

EMAS: dobrovoľný nástroj environmentálneho riadenia, ktorý bol vyvinutý Európskou komisiou; umožňuje organizáciám posúdiť, riadiť a neustále zlepšovať svoje životné prostredie. Systém je globálne použiteľný a otvorený pre všetky typy súkromných i verejných organizácií.

Environmentálny aspekt: prvok činností, výrobkov alebo služieb, ktorý môže ovplyvňovať životné prostredie (napr. produkcia odpadov).

Environmentálny cieľ: celkový environmentálny zámer, vychádzajúci z environmentálnej politiky, ktorý je, ak je to možné, kvantifikovateľný (napr. zníženie produkcie odpadov).

Environmentálny vplyv: akákoľvek zmena v životnom prostredí, či priaznivá, či nepriaznivá, ktorá je úplne alebo čiastočne spôsobená činnosťou, výrobkami či službami spoločnosti (napr. znečistenie pôdy).

Environmentálny profil: merateľný výsledok systému environmentálneho manažérstva vzťahujúci sa na riadenie environmentálnych aspektov samotnou organizáciou, založenej na environmentálnej politike, cieľoch a cieľových hodnotách (napr. množstvo vyprodukovaného odpadu za rok).

Indikátor: jednoznačný ukazovateľ hodnotenia vplyvu organizácie na životné prostredie umožňujúci medziročné porovnanie a hodnotenie vývoja výsledkov organizácie.

1.1.3 Použité skratky

BOZP	Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci
ČOV	Čistička odpadných vôd
EA	Environmentálne aspekty
EV	Environmentálne vyhlásenie
EMAS	Eco-Management and Audit Scheme
ISM	Integrovaný systém manažmentu (ISO 9001, ISO 10006 , ISO 14001, ISO 45001, ISO/IEC 27001)
VEA	Významné environmentálne aspekty
ŽP	Životné prostredie

2 Popis organizácie

2.1 Úvodné informácie

STRABAG Pozemné a inžinierske stavitelstvo s. r. o. je renomovaná stavebná spoločnosť, ktorá má v stavebnom priemysle na Slovensku už viac ako 55-ročnú tradíciu. V apríli 1994 sa privatizáciou stala vlastníkom časti štátneho podniku Závody inžinierske a priemyselné prefabrikácie. V roku 2004 vstúpil do spoločnosti významný európsky stavebný koncern STRABAG a spoločnosť **STRABAG Pozemné a inžinierske stavitelstvo s. r. o.** sa stala jeho 100% dcérskou spoločnosťou.

Hlavnými a kľúčovými činnosťami sú najmä:

- realizácia pozemných, priemyselných i obytných stavieb na kľúč,
- realizácia inžinierskych stavieb,
- realizácia rekonštrukcií historických a pamiatkovo chránených stavieb.

Pre svojich klientov realizuje spoločnosť **STRABAG Pozemné a inžinierske stavitelstvo s. r. o.** optimálne riešenie a poskytuje komplexné služby. Pridanou hodnotou sú vysoká kvalita, vysoká výkonnosť, presné plnenie termínov dodávok stavieb a silne dimenzované technické aj výrobné kapacity za súčasného používania technológií a spôsobov riadenia šetrných k životnému prostrediu v rámci životného cyklu stavby. Svoju produkciu spoločnosť úspešne exportuje aj na trhy v Maďarsku, v Rakúsku a v Českej republike.

STRABAG Pozemné a inžinierske stavitelstvo s. r. o. má dlhodobo zavedený systém manažmentu kvality vrátane projektového riadenia, systém environmentálneho manažérstva, systém manažérstva informačnej bezpečnosti a systém manažérstva bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. Procesy tohto integrovaného systému manažmentu sú identifikované, zdokumentované, riadené, zdroje pre fungovanie sú zaistené.

Organizácia si je vedomá zodpovednosti voči životnému prostrediu. Pri príprave a realizácii stavebného zámeru sa snaží ohľaduplne a šetrne zaobchádzať so zdrojmi energií a surovín a zároveň sa usiluje o zníženie emisií a odpadov. Realizuje aj stavby, ktoré priamo ovplyvňujú životné prostredie v pozitívnom slova zmysle, ako sú zelené budovy, ČOV, vodovodné a kanalizačné siete.

2.2 Identifikačné údaje

Obchodná firma (názov): **STRABAG Pozemné a inžinierske stavitelstvo s. r. o.**

Sídlo: Mlynské nivy 61/A, 820 15 Bratislava

IČO: 31355161

DIČ: 2020379691

IČ DPH: SK2020379691

Štatutárny orgán: konatelia - Ing. Martin Volčko, Ing. Vladimíra Urbanová

Web: www.strabag-pozemne.sk

Kontaktná osoba: Ing. Mária Pastirčíková, koordinátorka OŽP

Mobil: +421 911 590 066

Ťažiskom spoločnosti **STRABAG Pozemné a inžinierske stavitelstvo s. r. o.** je realizácia stavieb (viď. ďalej ods. 2.4 tohto dokumentu).

Organizácia podniká v prenajatých administratívnych priestoroch budovy na adrese sídla

na základe nájomnej zmluvy.

2.3 Organizačná štruktúra a vzťah k materským organizáciám

Organizácia **STRABAG Pozemné a inžinierske stavitelstvo s. r. o.** je súčasťou koncernu STRABAG ako európska technologická skupina poskytujúca full servis v oblasti stavebníctva. Spoločnosť je lídrom v oblasti stavebných inovácií. História skupiny STRABAG začala v Rakúsku a Nemecku už v 19. storočí. Svoje pôsobenie postupne rozšírila do mnohých ďalších európskych krajín, kde podniká prostredníctvom svojich dcérskych spoločností, z ktorých jednu tvoria práve **STRABAG Pozemné a inžinierske stavitelstvo s. r. o.** Skupina STRABAG v súčasnosti realizuje stavebné projekty vo viac ako 60 krajinách celého sveta.

Koncern STRABAG pokrýva svojou činnosťou všetky sféry stavebníctva (pozemné a inžinierske stavitelstvo, dopravné stavitelstvo, špeciálne podzemné stavby a stavbu tunelov). Organizačné začlenenie organizácie **STRABAG Pozemné a inžinierske stavitelstvo s. r. o.** v rámci koncernu je nasledovné:

- direkcia TT H+I SK.

Postavenie organizácie **STRABAG Pozemné a inžinierske stavitelstvo s. r. o.** v rámci koncernu ďalej znázorňuje organizačná štruktúra v prílohe č. 1 tohto Vyhlásenia – „Konzern-Organigramm 2021_Stand 01.04.2021“. Upresnenie viď aj dokument 1.3 PS 01 Príručka systému manažérstva.

Vedenie spoločnosti **STRABAG Pozemné a inžinierske stavitelstvo s. r. o.** je zrejmé z organizačnej štruktúry organizácie samotnej. Vedenie je zodpovedné za trvalé rozvíjanie a uplatňovanie systému environmentálneho manažérstva a jeho neustále zlepšovanie. Základnou zodpovednosťou vedenia je trvalý rozvoj spoločnosti na základe cieľavedomého a efektívneho zisťovania a napĺňanie požiadaviek zákazníka a všetkých relevantných súvisiacich požiadaviek súčasne s ekonomickou prosperitou a ochranou životného prostredia s vedomím potreby trvalo udržateľného rozvoja.

Efektívne fungovanie systému environmentálneho manažmentu je podmienené funkčnou organizačnou štruktúrou a kompetentnými pracovníkmi. Prijímanie a zapracovanie pracovníkov a postup udržiavania kompetencie pracovníkov riadi oddelenie rozvoja ľudských zdrojov a personalistiky. Požiadavky na kompetenciu pracovníkov sú uvedené v smernici 2.1 SV 01 Riadenie ľudských zdrojov. Popisy pracovných pozícií vrátane kvalifikačných kritérií sú uvedené v osobných zložkách pracovníkov. Menovité obsadenie funkcií je uvedené v pracovných či iných zmluvách. Spoločnosť má spracované a zdokumentované rozsahy právomocí, zodpovedností a pracovných povinností pre všetky kategórie funkcií.

Udržiavanie a zvyšovanie kompetencií ako opatrenie na získanie potrebných zručností je plánované v ročných cykloch. Plán vzdelávania pre pracovníkov je vytvorený na každý rok. Na pravidelných školeniach sú pracovníci zoznamovaní s fungovaním systému manažmentu, s aktualizáciou príslušných dokumentov, smerníc či postupov, s rozsahom im príslušných kompetencií a zodpovednosťou.

Aktuálny počet zamestnancov v **STRABAG Pozemné a inžinierske stavitelstvo s. r. o.**, Mlynské nivy 61 / A, 820 15 Bratislava, k 1.1.2021 je 511. Týchto 511 zamestnancov pracuje v prenajatých priestoroch na adrese sídla spoločnosti a na stavbách.

2.4 Segmenty organizácie spadajúce pod EMAS

Pod EMAS spadajú nasledujúce časti (segmenty) organizácie:

- direkcia TT H+I SK (administratívna budova, dočasné pracoviská - jednotlivé stavby).

Organizačná štruktúra tejto direkcie spadajúca pod EMAS je uvedená v prílohe č. 2 tohto dokumentu.

2.5 Certifikácia

STRABAG Pozemné a inžinierske staviteľstvo s. r. o. patrí od roku 1997 aj medzi certifikované organizácie, čo dokazuje certifikáty zhody s požiadavkami ISO 9001:2015, ISO 10006:2017, ISO 14001:2015

A OHSAS 18001: 2007. Od roku 1997 má organizácia zavedený systém manažérstva kvality v zmysle normy EN ISO 9001. Od roku 2005 rozvíja integrovaný systém manažérstva (ISM) podľa aktuálneho znenia noriem:

- ISO 9001:2015 v oblasti kvality,
- ISO 14001:2015 v oblasti ochrany životného prostredia,
- ISO 45001:2018 v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci,
- v roku 2014 boli do ISM implementované požiadavky normy „Návod na manažment kvality v projektoch" a systém manažmentu kvality bol rozšírený o certifikát ISO 10006:2017,
- v roku 2020 bola vykonaná certifikácia ISO / IEC 27001:2013 v oblasti informačnej bezpečnosti certifikačnou spoločnosťou QSCert a dozorný audit pre certifikáciu noriem ISO 9001:2015, ISO 14001:2015, ISO 45001:2018, ISO 10006:2017 akreditovanou spoločnosťou Quality Austria.

ISM je implementovaný pre nasledujúce činnosti:

„Plánovanie a realizácia pozemných stavieb, priemyselných stavieb, inžinierskych stavieb, obytných stavieb, projektovanie, výroba, doprava a montáž betónových prefabrikátov. Obnova a rekonštrukcia historických a pamiatkovo chránených budov a národných kultúrnych pamiatok."

ISM je zaistený prostredníctvom procesného riadenia. Pre jednotlivé zákazky spoločnosti sú spracované Plány zabezpečenia kvality, Kontrolné a skúšobné plány, Plány OŽP stavby a Plány BOZP.

Systém manažmentu spoločnosti **STRABAG Pozemné a inžinierske staviteľstvo s. r. o.** je preverovaný internými auditmi a externým auditom prostredníctvom spoločnosti (akreditovaného certifikačného orgánu) Quality Austria.

2.6 Prehľad činností, výrobkov a služieb

Medzi naše činnosti a služby patria činnosti uvedené v ods. 2.6.1 až 2.6.4 ďalej.

2.6.1 Realizácia pozemných, priemyselných i obytných stavieb

Realizujeme výstavbu náročných bytových domov a polyfunkčných objektov. Spájame tradičné stavebné metódy s inovatívnymi technológiami. Naším cieľom je už dnes spoznať nároky prichádzajúcej generácie a naše skúsenosti premeniť na celkové riešenie orientované na budúcnosť a trvalo udržateľný rozvoj. Dlhodobá spokojnosť investorov a obyvateľov pre nás pri tom hrá dôležitú úlohu.

Budujeme výnimočné objekty pre služby a priemysel, ktoré budú zodpovedať stále sa meniacom a narastajúcim požiadavkám aj v budúcnosti. Náš rozsiahly program realizácie je šitý na mieru najrôznejším prániam klientov. Siahá od čiastkových výkonov až po výstavbu projektov na kľúč. Zabezpečujeme investorovi vynikajúcu koordináciu a spoluprácu s pracovníkmi, dodržiavanie termínov a kvality, to všetko pri nasadení najlepších technológií aj z hľadiska ochrany životného prostredia.

2.6.2 Realizácia inžinierskych stavieb

Od začiatku sme na náročné stavebné zámery v oblasti výstavby inžinierskych stavieb nahliadali ako na určitú výzvu. V rámci mnohých stavebných projektov sme zaviedli nové rozmery prostredníctvom pozoruhodných inžinierskych služieb. Dnes sme pokladaní za špecialistov vo výstavbe vodovodov, kanalizácií a ČOV s ohľadom na životné prostredie. Na trhu vystupujeme ako špecialisti na výstavbu, sanáciu a rozšírenie elektrární. Okrem výstavby elektrární realizujeme stavby pre zemný plyn (kompresory, zásobníky ...) a ďalšie technológie.

2.6.3 Projektovanie a montáž prefabrikovaných konštrukcií

Klasická metóda výstavby vyžaduje dopraviť na miesto stavby všetok konštrukčný materiál a postaviť z neho budovu priamo na mieste. V porovnaní s týmto spôsobom sa pri prefabrikovanej konštrukcii značne skraca čas výstavby, nakoľko sú rôzne konštrukčné prvky vyrobené v závode a privezené hotové na miesto. Prefabrikovaná výroba umožňuje zamestnať menší počet kvalifikovaných robotníkov na stavbe a predchádza tiež problémom s nedostatkom energie a vody. Tým prispieva k ochrane životného prostredia a prevenciu znečisťovania. Táto činnosť je doplnková a nepatrí do rozsahu EMAS.

2.6.4 Realizácia rekonštrukcií historických a pamiatkovo chránených stavieb

Realizujeme rekonštrukcie historických a pamiatkovo chránených budov tak, aby boli zachované pre budúce generácie v čo najlepšom stave. Naším cieľom je zabezpečiť kultúrne dedičstvo budúcim generáciám a zároveň zaistiť bezpečnosť a ochranu životného prostredia.

2.7 Najvýznamnejšie zákazky rokov 2016– 2020

Ďalej uvádzame prehľad najvýznamnejších zákaziek, ktoré sa nám podarilo úspešne realizovať v posledných rokoch: Vid' www.strabag-pozemne.sk

2.8 Opis rozsahu registrácie v EMAS vrátane zoznamu lokalít do tejto registrácie zahrnutých

2.8.1 Všeobecne

Predmetom registrácie v EMAS sú ďalej uvedené vybrané miesta organizácie.

2.8.2 Rozsah registrácie

- plánovania a realizácie pozemných stavieb, priemyselných stavieb, inžinierskych stavieb, obytných stavieb (SK NACE 41.20; 42.12; 42.13; 42.21; 42.22; 42.91; 42.11; 43.91;43.99;

- 43.13; 43.21; 43.22; 43.29; 43.31; 43.32; 43.33; 43.34; 43.39; 43.11; 43.12; 71.12),
- projektovanie a montáž betónových prefabrikátov (SK NACE 43.99, 71.12),
 - obnova a rekonštrukcia historických a pamiatkovo chránených budov a národných kultúrnych Pamiatok (SK NACE 43.91; 43.99; 43.13; 43.21; 43.22; 43.29; 43.31; 43.32; 43.33; 43.34; 43.39; 43.11; 43.12).

2.8.3 Zoznam zahrnutých lokalít

- Mlynské nivy 61/A, 820 15 Bratislava,
- Dočasné pracoviská (jednotlivé stavby).

3 Environmentálna politika

3.1 Všeobecne

Vedenie stanovilo a udržiava politiku integrovaného systému manažmentu so zahrnutím požiadaviek na environmentálne riadenie a následne aj ciele ochrany životného prostredia v súlade s kontextom organizácie. Environmentálna politika je tak súčasťou integrovaného systému riadenia ako „Politika integrovaného systému manažmentu“ a bola vyhlásená k 1.2.2021 (posledné vydanie). Sú v nej zohľadnené požiadavky záväzných predpisov pre preukazovanie zhody, pre realizáciu procesov, pre prevenciu znečisťovania a ochranu životného prostredia, pre BOZP i ďalšie aspekty.

Environmentálna politika je súčasťou strategického zámeru stanoveného vedením spoločnosti **STRABAG Pozemné a inžinierske staviteľstvo s. r. o.** pre dosiahnutie vysokých parametrov realizovaných produktov, zabezpečenie prosperity spoločnosti a zabezpečení ochrany životného prostredia aj bezpečnosti. Politika je zverejnená na www.strabag-pozemne.sk.

Environmentálna politika poukazuje na to, aby podnik plnil predsavzatia a ciele vzťahujúce sa na ochranu a nápravu škôd spôsobených na životnom prostredí. Poskytuje rámec pre dlhodobé a krátkodobé ciele, ktoré podnik chce dosiahnuť. Vypracovanie environmentálnej politiky v podniku je prvým krokom smerom k efektívnemu environmentálnemu manažmentu. Po prijatí jej rámca si podnik musí vypracovať programy a procedúry na dosiahnutie predsavzatia cieľov. Rámec environmentálnej politiky poskytuje informácie všetkým zainteresovaným stranám o jeho cieľoch a zámeroch v oblasti životného prostredia. K tomu, aby environmentálna politika nebola len kusom papiera, musí podnik preukázať, že robí kroky na zlepšenie jeho environmentálneho správania. Dôležité je, aby environmentálna politika vyjadrovala záväzok podniku na trvalé zlepšovanie a preventívnu ochranu. Musia byť v súlade s platnou legislatívou a ďalšími dôležitými nariadeniami v oblasti životného prostredia.

Celé znenie politiky:

Politika Integrovaného Systému Manažérstva (ISM)

Kvalita, bezpečnosť práce, ochrana zdravia zamestnancov, starostlivosť o životné prostredie, bezpečnosť informácií a opatrenia proti korupcii sú jednými z hlavných cieľov a programov spoločnosti STRABAG Pozemné a inžinierske staviteľstvo s. r. o. Tieto ciele môžeme dosiahnuť najmä: „Systematickým zvyšovaním kvality vykonávaných prác, dodržiavaním všetkých právnych predpisov v oblasti ochrany životného prostredia, BOZP, maximálnym zaistením bezpečnosti informácií, zamedzením korupcie a tým uspokojovať potreby a požiadavky našich zákazníkov a zaisťiť neustále zlepšovanie našich podnikateľských aktivít“. V nadväznosti na túto víziu, v súlade so základnými hodnotami koncernu STRABAG SE – partnerstvo, dôvera, solidarita, inovatívnosť, angažovanosť, skromnosť, trvalá udržateľnosť, rešpekt, spoľahlivosť, s ohľadom na kontext organizácie a na požiadavky zainteresovaných strán vedenie spoločnosti stanovuje politiku ISM:

1. Zaviest', udržiavať a trvale zlepšovať ISM podľa medzinárodných štandardov ISO 9001, ISO 10006, ISO 14001, ISO 45001, a ISO/IEC 27001, ISO 37001 a ISO 19 600 a tým zabezpečiť neustále zvyšovanie kvality v realizovaných procesoch a komunikácii, ako aj environmentálne správanie, výkonnosť BOZP, bezpečnosť informácií a etické zásady pri všetkých činnostiach v celej spoločnosti, k čomu vedenie pravidelne stanovuje ciele a programy integrovaného systému manažérstva.
2. Spoločnosť sa zaväzuje pri všetkých činnostiach plniť všetky právne, normatívne a regulačné požiadavky zákazníkov, ako aj požiadavky, ktoré sa spoločnosť zaväzuje dobrovoľne plniť.
3. Orientácia na zákazníka a uspokojovanie jeho potrieb je prvotným záujmom spoločnosti. Spokojnosť zákazníka je hlavným ukazovateľom funkčnosti a životaschopnosti spoločnosti, preto sa spoločnosť zaväzuje analyzovať a vyhodnocovať spokojnosť zákazníkov s cieľom neustáleho zlepšovania poskytovaných služieb.
4. Optimalizovať a trvale zlepšovať všetky procesy spoločnosti, výberom dodávateľov a rozvojom spolupráce s nimi zabezpečiť vysokú kvalitu stavieb a výrobkov, pri súčasnom znížení negatívnych vplyvov a dopadov na životné prostredie, neustálom zlepšovaní celkovej úrovne BOZP, bezpečného pracovného prostredia, ako i zachovaním integrity, dôveryhodnosti a ochrany informácií a etických zásad.
5. Spoločnosť deklaruje, že ochrana životného prostredia, starostlivosť o bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci, bezpečnosť informácií a dodržiavanie etických zásad sú úplne rovnocennou a neoddeliteľnou súčasťou systému manažérstva procesov. Sú organizované a riadené v súlade s integrovaným systémom manažérstva a platnou legislatívou tak, aby v maximálnej možnej miere zamedzili vzniku havárií, úrazov, nehôd a incidentom informačnej bezpečnosti a korupcie.
6. Spoločnosť sa zaväzuje neustále zlepšovať vzťah k životnému prostrediu a preventívne neustálym vzdelávaním pracovníkov predchádzať havarijným situáciám, ktoré môžu negatívne ovplyvniť životné prostredie. Rozširovaním environmentálneho povedomia všetkých zamestnancov docieľiť zvýšenie ich zodpovednosti pri riadení spotreby energií, surovín, vôd a ich úspor.
7. Spoločnosť sa zaväzuje v oblasti BOZP sledovaním a vyhodnocovaním rizík vyplývajúcich z našej činnosti, preventívnym vzdelávaním pracovníkov, predchádzať nehodám a prípadným škodám a v maximálnej možnej miere zamedziť vzniku úrazov a nehôd na pracoviskách. Motivovať zamestnancov na bezpečnú prácu a zabezpečiť im dokonalé zázemie.
8. Komunikovať a konzultovať so zamestnancami a ďalšími zainteresovanými stranami zásadné otázky zabezpečovania kvality, ochrany životného prostredia, BOZP, informačnej bezpečnosti a protikorupčných opatrení a naďalej byť otvorenou spoločnosťou.
9. Zostať vo všeobecnom povedomí na trhu stavebných zákaziek ako spoločnosť s vysokým kreditom a vynakladaním úsilia v oblasti kvality, ochrany životného prostredia, BOZP, informačnej bezpečnosti a protikorupčných opatrení.
10. Udržiavať zavedený systém manažérstva projektového riadenia s individuálnym prístupom ku každému zákazníkovi a projektu.
11. Spoločnosť analyzuje, hodnotí príležitosti a riziká, ktoré sú spojené s jej činnosťou, s cieľom využiť ich potenciál alebo naopak včas vykonať nápravné činnosti, ktoré eliminujú ich negatívny vplyv.
12. Spoločnosť zodpovedá za ochranu, stratu alebo zneužitie informácií, ktoré sú jej majetkom a majú zásadný význam pre chod spoločnosti a spoluprácu so zákazníkmi a partnermi. Vedenie spoločnosti sa zaväzuje zaisťiť bezpečnosť svojich dát a dát svojich zákazníkov a venovať im maximálnu pozornosť, pri uzatváraní zmlúv, ako i v jednotlivých prijatých opatreniach vyplývajúcich z analýzy rizík.
13. Spoločnosť deklaruje, že ochrana životného prostredia, starostlivosť o BOZP, bezpečnosť informácií a dodržiavanie etických zásad sú úplne rovnocennou a neoddeliteľnou súčasťou systému manažérstva procesov. Sú organizované a riadené v súlade s ISM a platnou legislatívou tak, aby v maximálnej možnej miere zamedzili vzniku havárií, úrazov, nehôd a incidentom informačnej bezpečnosti a korupcie.
14. Spoločnosť ďalej ustanovila nasledujúce zásady riadenia prístupu k informáciám, ktorou sa riadi nastavenie všetkých oprávnení v organizácii:
 - Každý používateľ má prístup iba k tým informáciám, ktoré pre výkon svojej práce potrebuje.
 - O prídelení práv rozhoduje v rámci svojich oprávnení nadriadený zamestnanca.
 - Vzdialený prístup je povolený iba v rozsahu potrebnom na výkon práce.
 - Nastavenie všetkých sieťových služieb musí byť v súlade s zásadou „Čo nie je dovolené, je zakázané“.

Politika ISM je záväzná pre všetkých pracovníkov spoločnosti.

Martin Volčko
Konateľ a riaditeľ spoločnosti

Silvia Imreová
Ekonomická riaditeľka spoločnosti

Vladimíra Urbanová
Ekonomická riaditeľka spoločnosti

V Bratislave, dňa 1.7.2021

3.2 Stručný opis systému environmentálneho riadenia organizácie

Environmentálne riadenie organizácie **STRABAG Pozemné a inžinierske staviteľstvo s. r. o.** je trvalou súčasťou integrovaného systému manažmentu, ktorý je založený na požiadavkách noriem pre systém manažérstva kvality (ISO 9001), systém environmentálneho manažérstva (ISO 14001), systém manažérstva bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci (ISO 45001), systém manažérstva bezpečnosti informácií (ISO/IEC 27001). Procesy tohto integrovaného systému manažmentu sú identifikované, zdokumentované, riadené, zdroje pre fungovanie sú zaistené. Osobou zodpovednou za tieto procesy je „poverenec pre SM“.

Systém environmentálneho manažmentu je tiež založený na procesnom prístupe. Procesy sú efektívne a dobre udržiavané. Organizácia je projektovo riadená s cieľom neustáleho zlepšovania a dobre funguje na princípoch "PDCA". Vedenie organizácie kladie veľký dôraz na kvalitu a výkonnosť procesov vrátane procesov systému environmentálneho manažérstva, ktorého základné požiadavky sú opísané v smernici 2.4.1 PS 01 "Riadenie ochrany životného prostredia".

Plánovanie systému environmentálneho manažérstva slúži k jeho neustálemu zlepšovaniu, napĺňaniu environmentálnej politiky a zlepšovaniu environmentálneho profilu spoločnosti. Aby zlepšovanie bolo cielené a účelné, sú určené významné environmentálne aspekty a pre nich stanovované každoročne cieľové hodnoty (merateľné, alebo hodnotiteľné).

Riadenie oblasti ochrany životného prostredia vychádza zo záväzkov v environmentálnej politike a je založené na identifikácii a vyhodnocovaní vplyvov významných environmentálnych aspektov k dôsledkom vo vzťahu k právnym a iným požiadavkám, a to v rámci riadenia prevádzky, pripravenosti na havarijné situácie, stanovovaní cieľov a cieľových hodnôt a realizácie environmentálnych programov. Uvedené oblasti sú pravidelne monitorované alebo merané.

Základný prehľad hlavných dokumentov, ktoré sú nástrojmi environmentálneho riadenia:

- Politika IMS,
- 1.3 PS 01 Príručka systému manažérstva,
- 2.1 SV 01 Riadenie ľudských zdrojov,
- 2.2 PS 01 Zdokumentované informácie-riadenie dokumentov a záznamov,
- 2.4.1 PS 01 Riadenie ochrany životného prostredia,
- 3.9 PS 02 Projektovanie a vývoj návrhu,
- 4.2 PS 01 Rev. 7 Interné audity,
- 4.2. PS 02 Riadenie nezhodného produktu a nápravné činnosti,
- Príručka EMAS.

Ďalší vid' Zoznam dokumentov.

4 Environmentálne aspekty

4.1 Všeobecne

Proces identifikácie a hodnotenia environmentálnych aspektov možno rozdeliť do týchto fáz:

- výber činností, služieb či výrobkov,
- identifikácia environmentálnych aspektov,
- druh environmentálneho aspektu (priamy, nepriamy),
- prevádzkové podmienky (bežné, havarijné),
- vplyv environmentálneho aspektu na životné prostredie,
- hodnotenie významnosti environmentálnych aspektov s dopadom na životné prostredie pomocou kritérií.

Pri hodnotení významu environmentálneho aspektu organizácia **STRABAG Pozemné a inžinierske staviteľstvo s. r. o.** zvažuje nasledujúce aspekty:

- miera pôsobenia environmentálneho aspektu vzhľadom na celkovú prevádzkovú dobu,
- plnenie právnych a iných relevantných požiadaviek v súvislosti s daným environmentálnym aspektom,
- investície a straty, ktoré sú vyvolané vznikom daného environmentálneho aspektu a pôsobením jeho environmentálneho vplyvu,
- požiadavky a názory záujmových strán súvisiace s daným environmentálnym aspektom a jeho vplyvmi,
- stupeň negatívneho pôsobenia environmentálneho aspektu na zložky životného prostredia a človeka.

Významné environmentálne aspekty sú podkladom pre stanovenie environmentálnych cieľov a cieľových hodnôt, a tým aj pre zlepšovanie environmentálneho profilu spoločnosti.

Spôsob identifikácie a hodnotenia významnosti environmentálnych aspektov činností, služieb a výrobkov v дирекcii je uvedený v smernici „Riadenie ochrany životného prostredia“ a samotných „registroch environmentálnych aspektov“.

4.2 Významné priame environmentálne aspekty

Významné priame environmentálne aspekty sú také, ktoré vedú k významným dopadom organizácie **STRABAG Pozemné a inžinierske staviteľstvo s. r. o.** na životné prostredie a organizácia ich môže ovplyvniť priamo.

Priame environmentálne aspekty sa v podmienkach organizácie **STRABAG Pozemné a inžinierske staviteľstvo s. r. o.** vzťahujú najmä na:

- prašnosť (vplyv na pracovné prostredie a okolie),
- chemické látky používané pri výstavbe (vplyv na povrchové a podzemné vody),
- ropné látky a emisie (vplyv na povrchové a podzemné vody, ovzdušie),
- hlučnosť a vibrácie (vplyv na pracovné prostredie a okolie),
- elektrická energia (spotreba a využívanie „zelenej“ energie – tzn. Energie z obnoviteľných zdrojov),
- produkcia odpadov (recyklácia, minimalizácia vzniku odpadu),
- výkopová zemina (materiálové zhodnotenie, vplyv na vodu, pracovné prostredie a okolie).

Environmentálne aspekty sú identifikované pre všetky činnosti a používané stavebné materiály.

EA sú identifikované pri zohľadnení podmienok bežných a havarijných stavov, vzťahujúce sa na činnosti minulé, súčasné i plánované. Sú určované aspekty priame a nepriame (stavba po ukončení svojej životnosti). Za určovanie environmentálnych aspektov zodpovedá Poverenec pre systémy riadenia na Slovensku a koordinátorka OŽP.

Metodika hodnotenia:

Hodnotenie významnosti vykonáva pracovný tím zložený z Poverenca pre systémy riadenia na Slovensku, koordinátorky OŽP, prípadne hlavného stavbyvedúceho. Tím vykonáva hodnotenie podľa ďalej uvedených kritérií. Pre vyhodnotenie významnosti aspektov a vplyvu sú rozhodujúce tieto kritériá:

- K1 – miera pôsobenia daného EA vzhľadom na celkovú dobu prevádzky,
- K2 – plnenie záväzných povinností v súvislosti s EA,
- K3 – investície a straty vyvolané vznikom daného EA a pôsobením jeho vplyvu,
- K4 – požiadavky a názory zainteresovaných strán súvisiace s daným EA alebo jeho dopadom,
- K5 – stupeň negatívneho pôsobenia EA na zložky ŽP a človeka.

Hodnotenie významnosti environmentálneho aspektu sa vykonáva na princípe bodovania od 1 do 4, pričom hodnota 1 predstavuje najmenší negatívny vplyv na životné prostredie a 4 najväčší negatívny vplyv na životné prostredie. Výsledná známka sa vypočíta ako súčet súčinu pridelených bodov s váhami (dôležitosťou) daných kritérií (napr. $4 \times 1 + 2 \times 3 + 3 \times 2 + 2 \times 2 + 2 \times 2 = 24$).

Minimálny počet bodov, ktorý môže environmentálny aspekt dosiahnuť, je 10 (v prípade, že je environmentálnemu aspektu pri všetkých piatich kritériách pridelený 1 bod, t. j. $1 \times 1 + 1 \times 3 + 1 \times 2 + 1 \times 2 + 1 \times 2 = 10$).

Maximálny počet bodov, ktorý môže environmentálny aspekt dosiahnuť, je 40 (v prípade, že sú environmentálnemu aspektu pri všetkých piatich kritériách pridelené 4 body, t. j. $4 \times 1 + 4 \times 3 + 4 \times 2 + 4 \times 2 + 4 \times 2 = 40$). Ak environmentálny aspekt dosiahne menej ako 17 bodov, považuje sa za bezvýznamný (kategória "A"), ak dosiahne 17 až 24 bodov, považuje sa za významný (kategória "B"), ak dosiahne viac ako 24 bodov, považuje sa za veľmi významný (kategória "C").

Informácie, týkajúce sa EA, sú zhrnuté v riadenom dokumente (dokumentoch) – „Registre environmentálnych aspektov“ pre direkciiu. Pre EA sú stanovované environmentálne ciele na budúce obdobie, pričom platí, že aspoň jeden zo stanovených EA musí byť do cieľov zodpovedajúcim spôsobom zahrnutý.

Preskúmanie registra a jeho aktualizácia je nutná pri:

- zaradenie nového environmentálneho aspektu,
- pri každej zmene vyhodnotení významnosti environmentálneho aspektu,
- minimálne 1x ročne.

Významné environmentálne aspekty v organizácii **STRABAG Pozemné a inžinierske staviteľstvo s. r. o.** sú súčasťou registrov EA - vid' ďalej uvedený príklad registra:

Register environmentálnych aspektov

ČINNOSŤ	EA (čím vplyva na životné prostredie)	DRUH EA	PREVÁDZKOVÉ PODMIENKY	VPLYV EA NA ŽP (na čo vplyva)	KRITÉRIUM Č. 1 (miera pôsobenia vzhľadom na vznik daného EA vzhľadom na celkovú prevádzkovú dobu)	KRITÉRIUM Č. 2 (plnenie právnych a iných relevantných požiadaviek v súvislosti s daným EA)	KRITÉRIUM Č. 3 (investície a straty, ktoré sú vyvolané vznikom daného EA a pôsobením jeho environmentálneho vplyvu)	KRITÉRIUM Č. 4 (požiadavky a názory zainteresovaných strán súvisiace s daným EA a jeho vplyvmi)	KRITÉRIUM Č. 5 (stupeň negatívneho pôsobenia EA na zložky ŽP a človeka)	HODNOTENIE EA	HODNOTENIE E EA ("A", "B", "C")
Administratíva											
Činnosť v kanceliáriách	pájer	priamy	bežné	zdroje	3	1	1	1	1	12	A
	elektrická energia	priamy	bežné	zdroje	4	1	3	1	1	17	B
Pomocné prevádzky	odpad	priamy	bežné	voda, pôda	2	1	1	1	2	13	A
	spiaškové vody	priamy	bežné	voda	2	1	2	1	2	15	A
Sociálne zariadenia	chemické látky	priamy	bežné	voda	2	1	1	1	2	13	A
Údržba a opravárska činnosť	odpad	priamy	bežné	voda, pôda, vzduch	2	1	2	1	3	17	B
	rojpné látky, emisie	priamy	bežné	voda, pôda, vzduch	3	1	2	1	3	18	B
Stavebná činnosť	rojpné látky, emisie	priamy	havarijné	voda, pôda, vzduch	1	1	2	3	4	22	B
	prach	priamy	bežné	vzduch, pracovné prostredie	2	2	1	2	2	18	B
Príprava stavebných prác	hluk	priamy	bežné	pracovné prostredie	3	2	1	2	2	19	B
	elektrická energia	priamy	bežné	zdroje	2	1	3	1	1	15	A
Zemné práce	rojpné látky, emisie	priamy	bežné	voda, pôda, vzduch	3	1	2	1	3	18	B
	rojpné látky, emisie	priamy	havarijné	voda, pôda, vzduch	1	1	3	3	4	24	B
Hrubá stavba a dokončovacie práce	odpad	priamy	bežné	voda, pôda, vzduch	2	1	3	1	2	17	B
	zemina	priamy	bežné	voda, pracovné prostredie, vzduch	3	2	4	2	1	23	B
Stavba po ukončení doby životnosti	prach	priamy	bežné	vzduch	3	2	1	2	2	19	B
	hluk, vibrácie	priamy	bežné	pracovné prostredie	3	2	1	2	2	19	B
Hrubá stavba a dokončovacie práce	rojpné látky, emisie	priamy	bežné	voda, pôda, vzduch	3	1	2	1	3	18	B
	rojpné látky, emisie	priamy	havarijné	voda, pôda, vzduch	1	1	3	3	4	24	B
Stavba po ukončení doby životnosti	zemina	priamy	bežné	pôda, pracovné prostredie, voda	3	2	4	2	1	23	B
	prach	priamy	bežné	vzduch	2	2	1	2	2	18	B
Hrubá stavba a dokončovacie práce	hluk, vibrácie	priamy	bežné	pracovné prostredie	3	2	1	2	2	19	B
	elektrická energia	priamy	bežné	zdroje	3	1	3	1	1	16	A
Hrubá stavba a dokončovacie práce	rojpné látky, emisie	priamy	bežné	voda, pôda, vzduch	3	1	2	1	3	18	B
	rojpné látky, emisie	priamy	havarijné	voda, pôda, vzduch	1	1	3	3	4	24	B
Stavba po ukončení doby životnosti	odpad	priamy	bežné	voda, pôda, vzduch	2	1	3	2	2	19	B
	chemické látky	priamy	bežné	voda, pracovné prostredie	2	1	2	1	3	17	B
Stavba po ukončení doby životnosti	odpad	nepriamy	bežné	pôda	2	2	2	4	2	24	B

4.3 Významné nepriame environmentálne aspekty

Významné nepriame environmentálne aspekty sú také, ktoré vedú k významným dopadom organizácie **STRABAG Pozemné a inžinierske staviteľstvo s. r. o.** na životné prostredie a organizácia ich môže ovplyvniť nepriamo (napr. prostredníctvom dodávateľa).

Nepriame environmentálne aspekty sa v podmienkach organizácie **STRABAG Pozemné a inžinierske staviteľstvo s. r. o.** vzťahujú najmä na:

- problémy súvisiace so životným cyklom výrobkov (projekt, preprava, využívanie a zhodnotenie materiálu, napríklad pri recyklácii odpadu v rámci búracích prác a pod., odstránenie odpadu),
- výber a zloženie služieb (napr. projekt alebo výstavba),
- administratívne a plánovacie rozhodnutia (napríklad stavebné povolenie),
- použitá technológia,
- vplyv v oblasti životného prostredia a správania dodávateľov a subdodávateľov,
- využívanie a kontaminácia pôdy následkom správania dodávateľov a subdodávateľov,
- využívanie prírodných zdrojov a surovín (vrátane energie),
- používanie stavebných materiálov dodávateľom a subdodávateľom,
- miestne problémy súvisiace s výstavbou (hluk, vibrácie, prach, vzhľad atď.) následkom správania dodávateľov a subdodávateľov,
- dopravné problémy (pre výstavby).

Metodika identifikácie a hodnotenia významnosti je rovnaká ako v predchádzajúcom prípade (pozri ods. 4.2 tohto dokumentu).

Významné nepriame environmentálne aspekty v organizácii **STRABAG Pozemné a inžinierske staviteľstvo s. r. o.** sú súčasťou registrov EA - viď ďalej uvedený príklad registra.

Register nepriamych environmentálnych aspektov - realizácie stavieb

ČINNOSŤ	EA	DRUH EA	PREVÁDZKOVÉ PODMIENKY	VPLYV EA NA ŽP	K 1	K 2	K 3	K 4	K 5	HODNOTENIE EA	HODNOTENIE EA ("A", "B", "C")		
					1	3	2	2	2		min. 10, max. 40	A	B
Stavebná činnosť													
Prípravné stavebné práce - subdodávateľa	prach	nepriamy	bežné	vzduch, pracovné prostredie	2	2	1	2	2	18		B	
	hluk	nepriamy	bežné	pracovné prostredie	3	2	1	2	2	19		B	
	elektrická energia	nepriamy	bežné	zdroje	2	1	3	1	1	15	A		
	ropné látky, emisie	nepriamy	bežné	voda, pôda, vzduch	3	1	2	1	3	18		B	

ČINNOST'	EA	DRUH EA	PREVÁDZKOVÉ PODMIENKY	VPLYV EA NA ŽP	K 1	K 2	K 3	K 4	K 5	HODNOTENIE EA	HODNOTENIE EA ("A", "B", "C")		
					1	3	2	2	2		min. 10, max. 40	A	B
	ropné látky, emisie	nepriamy	havarijné	voda, pôda, vzduch	1	1	3	3	4	24		B	
	odpad	nepriamy	bežné	voda, pôda, vzduch	2	1	3	1	2	17		B	
Montážne práce - subdodávateľa	prach	nepriamy	bežné	vzduch	2	2	1	2	2	18		B	
	hluk, vibrácie	nepriamy	bežné	pracovné prostredie	3	2	1	2	2	19		B	
	elektrická energia	nepriamy	bežné	zdroje	3	1	3	1	1	16	A		
	ropné látky, emisie	nepriamy	bežné	voda, pôda, vzduch	3	1	2	1	3	18		B	
	ropné látky, emisie	nepriamy	havarijné	voda, pôda, vzduch	1	1	3	3	4	24		B	
	odpad	nepriamy	bežné	voda, pôda, vzduch	2	1	3	2	2	19		B	
	chemické látky	nepriamy	bežné	voda, pôda, pracovné prostredie	2	1	2	1	3	17		B	
Stavba po ukončení doby životnosti	odpad	nepriamy	bežné	pôda	2	2	2	4	2	24		B	

5 Environmentálne ciele vo vzťahu k významným environmentálnym aspektom a vplyvom na životné prostredie

5.1 Všeobecné ciele

K všeobecným a trvalým cieľom organizácie **STRABAG Pozemné a inžinierske staviteľstvo s. r. o.** patria:

- zabezpečovať realizáciu stavieb v najvyššej možnej kvalite pri dodržiavaní termínov, požiadaviek právnych a zmluvných predpisov, s využitím najnovších stavebných technológií,
- zabezpečovať výberom vhodnej technológie úsporu energie nielen pri výstavbe, ale aj následnom prevádzkovaní stavby,
- podporovať využívanie recyklovaných materiálov a tým prispievať k trvalo udržateľnému Rozvoju a obehovému hospodárstvu,
- zvyšovať kompetencie zamestnancov v oblasti kvality, bezpečnosti a ochrany životného prostredia,
- používať „zelenú“ energiu (z obnoviteľných zdrojov) na stavbách v 100% odbere.

5.2 Špecifické ciele

Vrcholové vedenie na základe vyhlásenej environmentálnej politiky vyhlasuje každoročne ciele na podporu ochrany životného prostredia. Na tieto ciele nadväzujú podrobné programy. Vedenie v pravidelných intervaloch (min. 1x ročne) vykonáva analýzu plnenia prijatých cieľov a ďalej je tu vykonávaná aktualizácia a vyhlásenie nových cieľov.

Vyhodnotenie cieľov z roku 2020

Na rok 2020 boli ustanovené nasledujúce špecifické ciele vo vzťahu k významným environmentálnym aspektom:

1. Zvyšovať podiel recyklácie v pomere k celkovej produkcii odpadov zo stavebnej činnosti; cieľová hodnota: 55% (aktuálny stav v roku 2019: 47,36 %). Podiel recyklácie v pomere k celkovej produkcii odpadov zo stavebnej činnosti je súčasťou ukazovateľov environmentálneho správania – vid' odst. 6.3.2.4 tohto EV.

Vyhodnotenie: V roku 2020 bolo nakladané so stavebným odpadom formou recyklácie (výsledný produkt je stavebný výrobok) v celkovej hodnote 67,45 %.

Cieľ bol splnený.

2. Udržať podiel zhodnocovania odpadu k celkovej produkcii odpadov na existujúcej a mierne lepšej úrovni; cieľová hodnota: 50 % (aktuálny stav v roku 2019: 49,58%). Podiel zhodnoteného odpadu v pomere k celkovej produkcii odpadov zo stavebnej činnosti je súčasťou ukazovateľov environmentálneho správania – vid' odst. 6.3.2.4 tohto EV.

Vyhodnotenie: Oproti roku 2019 je mierny pokles zhodnocovania stavebných odpadov. Recyklácia stavebných odpadov, ktorej výsledným produktom je stavebný výrobok sa však zvýšila o 20,9 %, čo je priaznivý vplyv na životné prostredie – vid' odst. 6.3.2.4 tohto EV, str. 27.

Zhodnocovanie odpadov je činnosť, ktorá má v sebe zahrnutú:

- recykláciu odpadov, ktorej výsledným produktom je stavebný výrobok,
- iná forma recyklácie (drvenie odpadov, ...).

3. Implementovať požiadavky nariadenia EMAS na systém environmentálneho riadenia; cieľová hodnota: registrácia EMAS do konca roka 2020.

Spôsob dosiahnutia tohto cieľa: vid' samostatný harmonogram (pozn.: cieľ bol už dosiahnutý).

4. Zaviesť monitoring spotreby vody na stavbách a po analýze údajov zvážiť vhodnosť zaradenia spotreby vody medzi indikátory OŽP; cieľová hodnota: evidencia a analýza dát k 31.12.2020.

Vyhodnotenie: Monitoring spotreby vody na jednotlivých stavbách sa nepodarilo uskutočniť z dôvodu spoločenskej situácie COVID-19. Celková spotreba vody zo všetkých stavieb bola zistená formou výpočtu z vynaložených financií na spotrebu vody prostredníctvom finančného programu AS 400 a následným prepočtom z priemernej ceny vody v roku 2020.

Cieľ bol čiastočne splnený a bude pokračovať v roku 2021.

5. Zaviesť monitoring uhlíkovej stopy organizácie a po analýze údajov zvážiť vhodnosť zaradenia medzi indikátory OŽP; cieľová hodnota: výpočet podľa vhodnej metodiky a vytvorenie východiskového stavu k 31.12.2020.

Cieľ bol splnený.

Na rok 2021 sú ustanovené nasledujúce špecifické ciele vo vzťahu k významným environmentálnym aspektom:

1. Zvyšovať podiel recyklácie stavebných odpadov v pomere k celkovej produkcii stavebných odpadov pri realizácii stavebnej činnosti; cieľová hodnota: 70 % (aktuálny stav z roku 2020: 67,45 %). Podiel recyklácie v pomere k celkovej produkcii odpadov zo stavebnej činnosti je súčasťou ukazovateľov environmentálneho správania – vid' odst. 6.3.2.4 tohto EV.

Spôsob dosiahnutia tohto cieľa: Pri nakladaní s odpadom uprednostňovať spoločnosti, ktoré odpady priamo recyklujú pred prepravou odpadov do zberných dvorov, kde sa odpady zberajú (v tomto prípade nasledujúci držiteľ odpadu odpady zberá a nie priamo recykluje).

2. Udržať podiel zhodnocovania odpadu k celkovej produkcii odpadu na existujúcej a mierne lepšej úrovni; cieľová hodnota 97% (aktuálny stav v roku 2020: 96,41 %). Podiel zhodnoteného odpadu v pomere k celkovej produkcii odpadu zo stavebnej činnosti je súčasťou ukazovateľov environmentálneho správania – vid' odst. 6.3.2.4 tohto EV.

Spôsob dosiahnutia tohto cieľa: Uprednostňovať zhodnocovanie odpadu pred uložením odpadov na skládky odpadov.

3. Zaviesť monitoring spotreby vody na konkrétnych stavbách. Cieľová hodnota: evidencia a analýza dát k 31.12.2021.

Spôsob dosiahnutia tohto cieľa: Zber údajov o spotrebe vody z každej stavby a analýza dát (6.3.2.3 tohto EV).

Ďalej vid' ciele a programy ISM na rok 2021.

6 Opatrenia na zlepšenie vplyvu činnosti organizácie na životné prostredie s ohľadom na významné environmentálne aspekty

6.1 Všeobecne

Zavedené opatrenia na zlepšenie výsledkov organizácie **STRABAG Pozemné a inžinierske stavitel'stvo s. r. o.** na životné prostredie, k dosiahnutiu všeobecných a špecifických cieľov a na zabezpečenie súladu s právnymi predpismi v oblasti životného prostredia vychádzajú z princípov Demingovho cyklu PDCA a požiadaviek medzinárodného štandardu ISO 14001.

Organizácia **STRABAG Pozemné a inžinierske stavitel'stvo s. r. o.** identifikovala procesy a činnosti, ktoré majú alebo môžu mať významné environmentálne aspekty a riadi ich v súlade so svojou environmentálnou politikou. Je spracovaný a udržiavaný register environmentálnych aspektov a vplyvov, ktorý je podkladom pre riadenie prevádzky takým spôsobom, aby environmentálne negatívne dopady boli minimalizované. Vplyv činnosti organizácie v súvislosti s týmito dôsledkami je monitorovaný prostredníctvom prevádzkových kontrol, interných a externých auditov.

Sú stanovené zodpovednosti a právomoci v oblasti OŽP: za metodiku a controlling zodpovedá oddelenie BOZP, QM, OŽP, v ktorého tíme je určený kľúčový pracovník - koordinátorka OŽP. Na stavbe zodpovedajú za OŽP príslušní stavbyvedúci a za dodržiavanie stanovených požiadaviek všeobecne všetci pracovníci, k čomu sú pravidelne preškoľovaní (sú vykonávané opakované školenia pre zvýšenie environmentálneho povedomia pracovníkov vrátane dodávateľov).

Už pri uzatváraní zmlúv so zákazníkmi zodpovedný pracovník preskúma, či požiadavka zákazníka je splniteľná z hľadiska životného prostredia, či neprinesie spoločnosti problémy s plnením právnych a iných požiadaviek v oblasti ochrany životného prostredia.

Sú kladené požiadavky na dodávateľa a je vykonávaný monitoring ich činnosti. Požiadavky na dodávateľa z hľadiska nepriamo riadených environmentálnych aspektov sa premietajú do hodnotenia a výberu dodávateľa a následne do dodávateľských zmlúv.

Sú spracované postupy havarijnej pripravenosti.

Na každú stavbu je spracovaný „**Plán ochrany životného prostredia (OŽP) pre realizáciu stavby**“.

Je v ňom kompletne zapracovaná legislatíva SR ohľadne ochrany životného prostredia. Vypracováva sa konkrétne na danú stavbu z podkladov EIA, príslušných povolení a podľa technickej dokumentácie.

Za spracovávanie Plánu OŽP pre realizáciu stavby je zodpovedná koordinátorka OŽP spoločnosti **STRABAG Pozemné a inžinierske stavitel'stvo s. r. o.**, ktorá zaškolí hlavného stavbyvedúceho stavby o aplikácii platnej legislatívy z oblasti OŽP a požiadaviek príslušných orgánov pre konkrétnu stavbu. Hlavný stavbyvedúci zaškolí vlastných pracovníkov na stavbe a poverí jedného z nich školením dodávateľov stavby. Všetky školenia sú potvrdené menami a podpismi školených pracovníkov a podpisom školiteľa. Týmto spôsobom sú oboznámení všetci pracovníci na stavbe o ochrane životného prostredia.

Za dodržiavanie ochrany životného prostredia na danej stavbe zodpovedá hlavný stavbyvedúci.

Na stavbách sú vykonávané interné audity i priebežné kontroly z OŽP. Každý rok je v spoločnosti STRABAG Pozemné a inžinierske stavebníctvo s. r. o. vykonávaný externý audit. Vo výslednej správe z externého auditu je uvedené environmentálne správanie spoločnosti.

Obsah Plánu OŽP pre realizáciu stavby

1 DÔLEŽITÉ TELEFÓNNE ČÍSLA

2. ZÁKLADNÉ ÚDAJE CHARAKTERIZUJÚCE STAVENISKO
3. ZÁMER A CIEĽ
4. POJMY (ZO ZÁKONA Č. 79/2015 Z. Z.)
5. SKRATKY
6. SÚVISIACA DOKUMENTÁCIA.....
7. OCHRANA PRÍRODY
8. OCHRANA VÔD
9. OCHRANA OVZDUŠIA
10. KOMPETENCIE
11. KONTROLA DODRŽIAVANIA „PLÁNU OŽP PRE REALIZÁCIU STAVBY“
12. HYGIENICKÉ ZARIADENIA NA STAVBE
13. PLÁN NAKLADANIA S ODPADOM.....
14. NAKLADANIE S NEBEZPEČNÝMI CHEMICKÝMI LÁTKAMI A ZMESAMI
15. LIKVIDÁCIA MATERIÁLU Z VÝKOPOV
16. HLUK A VIBRÁCIE.....
17. ZÁSADY PRE UDRŽIAVANIA PORIADKU NA STAVBE.....
18. HAVARIJNÉ STAVY
19. VÝSTRAŽNÉ PIKTOGRAMY

PRÍLOHA Č. 1 PLÁNU OŽP:

ZOZNAM ČINNOSTÍ RELEVANTNÝCH PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE (ENVIRONMENTÁLNE ASPEKTY STAVBY)

Plánované opatrenia:

- zvyšovanie odborných znalostí kľúčových pracovníkov oblasti ochrany životného prostredia,
- použitie recyklovaného papiera na kancelárske činnosti,
- nákup zelenej energie (EON),
- zvyšovanie podielu recyklácie stavebného odpadu.

6.2 Riadenie významných vplyvov na životné prostredie

Základné oblasti riadenia vplyvov súvisiacich s významnými environmentálnymi aspektmi a ich dopady sú nasledujúce:

- ochrana prírody a krajiny,
- prevádzkovanie zdrojov znečisťujúcich ovzdušie (ochrana ovzdušia),
- odpadové hospodárstvo,
- ochrana pôdy,
- spotreba kameniva a betónu
- nakladanie s energiou.

Postup a zásady ochrany životného prostredia vo vzťahu k jednotlivým oblastiam je bližšie uvedený v smernici „2.4.1 PS 01 Riadenie ochrany životného prostredia“.

6.3 Monitoring

6.3.1 Všeobecne

Organizácia **STRABAG Pozemné a inžinierske staviteľstvo s. r. o.** stanovila kľúčové indikátory, ktoré sa týkajú priamych environmentálnych aspektov, a ďalšie relevantné indikátory svojho vplyvu na životné prostredie.

Každý hlavný ukazovateľ sa skladá:

- údaj A vyjadrujúci celkový ročný vstup / výstupy v danej oblasti,
- údaj B, ktorý vyjadruje ročnú referenčnú hodnotu odrážajúce činnosť organizácie,
- údaj R vyjadrujúci pomer údajmi A a B.

6.3.2 Kľúčové indikátory

6.3.2.1 Energia

Hodnotia sa nasledujúce celkové ročné vstupy (vid' nasledujúca tabuľka a grafické znázornenie):

- celková priama spotreba energie (celková ročná spotreba energie v MWh alebo GJ),
- celková spotreba energie z obnoviteľných zdrojov,
- celková výroba energie z obnoviteľných zdrojov energie (pozn.: spotreba energie z obnoviteľných zdrojov je na princípe odberu elektrickej energie od dodávateľa, ktorý Certifikátom dokladuje, že elektrina dodaná koncovému odberateľovi je vyrobená z obnoviteľných zdrojov energie, ktorej pôvod je preukázaný zárukou pôvodu elektriny).

Č.	Vstupy A	Rok	2017	2018	2019	2020
1.	Celková priama spotreba energie na stavbách (GJ) (= celkové množstvo energie spotrebovanej za rok)	Elektrina	6 408	8 636	16 225	4 053
2.		Teplo (Na stavbách je elektrické vykurovanie ako súčasť zariadenia staveniska)	0	0	0	0
3.		Plyn (Na stavbách v zanedbateľnom množstve alebo vôbec)	0	0	0	0
4.		Nafta (doprava)	26 674	26 248	28 634	12 971
5.		Celkom (súčet r. 1 až 4)	33 082	34 884	44 859	17 024
6.	Celková spotreba energie z obnoviteľných zdrojov (GJ)	Celkom	údaj nie je k dispozícii	8 636	16 225	4 053
7.	Celková výroba energie z obnoviteľných zdrojov (GJ)	Elektrina	6 408	8 636	16 225	4 053
8.		Teplo	0	0	0	0
9.		Celkom (súčet r. 7 a 8)	6 408	8 636	16 225	4 053
10.	Výstupy B (ročná referenčná hodnota odrážajúca činnosť organizácie)	Celkový ročný obrat (mil. EUR)	396,4	320,6	219,5	191,4
11.		Veľkosť organizácie vyjadrená počtom zamestnancov	533	533	533	511
12.		Počet zákaziek	83	65	57	55
13.	Kľúčový ukazovateľ R (pomer medzi A a B)	Elektrina (GJ/mil EUR)	16,2	26,9	73,9	21,18
14.		Teplo (GJ/ mil EUR)	0	0	0	0
15.		Plyn (m ³ /mil EUR)	0	0	0	0
16.		Nafta (GJ/ počet zamestnancov)	50	49,2	54	25,4
17.		Benzín (l/ mil EUR)	0	0	0	0
18.		Energia z obnoviteľných zdrojov (GJ / mil EUR)	údaj nie je k dispozícii	26,9	73,9	21,18
19.		Priemerná spotreba elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov na 1 zákazku (GJ)	77,2	132,8	284,6	73,7

Pozn.: vzhľadom na to, že administratívne priestory sú prenajaté, spotreba energie je tu prepočítavaná na podlahovú plochu ako súčasť nájomu, pričom celková prenajatá plocha sa môže v priebehu hodnoteného obdobia meniť, a vo vzťahu k spotrebe energie v rámci realizácie stavebnej činnosti je jej hodnota zanedbateľná, je pre hodnotenie priamej spotreby energie uvažovaná celková priama spotreba energie na stavbách.

Vyhodnotenie trendu:

Pokles spotreby elektrickej energie oproti roku 2019 bol zapríčinený iným charakterom zákaziek, ukončením stavby s veľkou spotrebou elektrickej energie a spoločenskou situáciou na Slovensku (COVID-19).

Celkové množstvo spotrebovanej elektrickej energie je z obnoviteľných zdrojov, čo považujeme za veľmi priaznivé. V budúcnosti hodláme používať elektrickú energiu z obnoviteľných zdrojov v čo najväčšej miere. Výber dodávateľa je však viazaný i na cenu dodávky elektrickej energie.

Priemerná spotreba elektrickej energie v danom roku vyjadrená v GJ na jednu zákazku je ovplyvnená množstvom a druhmi pracovných strojov a nástrojov, ktoré spotrebovávajú elektrickú

energiu i zadaním zákazky (búracie práce, výstavba polyfunkčných domov, výstavba priemyselných budov, výstavba protipovodňových opatrení, ...).

Nižšia spotreba nafty je zapríčinená spoločenskou situáciou na Slovensku z dôvodu zavedenia lockdownu.

6.3.2.2. Materiály

Hodnotí sa nasledujúci celkový ročný vstup:

- ročný množstevný tok používaných kľúčových materiálov (vyjadrený v tonách alebo m³).

Ročný množstevný tok používaných kľúčových materiálov nie je priamym významným aspektom a nemožno ho určiť dostatočne presným meraním ani výpočtom. Vlastná realizácia výstavby je z časti zabezpečovaná inými subjektami (dodávateľmi a subdodávateľmi) na základe zmlúv. Niektorí dodávatelia stavby, používajú vlastné materiály, z ktorých realizujú stavbu. Množstevný tok používaných materiálov na stavbe od dodávateľov je ťažko sledovateľný.

Množstevný tok používaných kľúčových materiálov vyplýva z projektu, ktorý vypracováva obvykle iná spoločnosť. Z uvedených dôvodov nie je tento indikátor v spoločnosti STRABAG Pozemné a inžinierske stavitelstvo s. r. o. presne určiteľný.

Spoločnosť STRABAG Pozemné a inžinierske stavitelstvo s. r. o. sleduje nasledujúce toky materiálov, ktoré sama zabezpečuje.

Na stavbách sú to:

- kamenivo,
- betón.

V administratívnej budove je to spotreba:

- kancelárskeho papiera formátu A4 a A3,
- elektrickej energie,
- vody.

Tabuľka spotreby materiálov:

Materiál	Rok 2017	2017/2018	Rok 2018	2018/2019	Rok 2019	2019/2020	Rok 2020
Kamenivo (t)	1 886 723,63	- 60,98 %	736 203,43	- 71,04 %	213 185,31	- 48,67 %	109 436
Betón (m ³)	186 783,7	+ 57,11 %	435 502,25	- 83,54 %	71 691,19	+ 11,73 %	81 221,94

Spotreba materiálov sa v porovnaní jednotlivých rokov odlišuje z dôvodu druhov stavieb i použitých iných materiálov našou spoločnosťou i materiálmi od dodávateľov stavieb.

Tabuľka počtu realizovaných stavieb v danom roku

Rok	2017	2017/2018	2018	2018/2019	2019	2019/2020	2020
Počet stavieb	83	- 18	65	- 8	57	- 2	55

Počet stavieb je závislý od získania zákaziek od investorov stavieb.

Č.	Vstupy A	Rok	2017	2018	2019	2020
1.	Spotreba materiálu	Kamenivo (t)	1 886 723,63	736 203,43	213 185,31	109 436
		Betón (m ³)	186 783,7	435 502,25	71 691,19	81 221,94
2.	Výstupy B (ročná referenčná hodnota odrážajúca činnosť organizácie)	Celkový ročný obrat (mil. EUR)	396,4	320,6	219,5	191,4
3.		Veľkosť organizácie vyjadrená počtom zamestnancov	533	533	533	511
4.	Kľúčový ukazovateľ R (pomer medzi A a B)	Spotreba kameniva/ celkový ročný obrat	4 759,65	2 296,33	971,23	571,77
5.		Spotreba betónu/ Celkový ročný obrat	471,2	1 3584	326,61	424,35

Tabuľka spotreby materiálov, el. energie a vody pre celú administratívnu budovu (AB)

Administratívna budova Mlynské nivy 61/A, Bratislava	Kancelársky papier (bal.) formát		Elektrická energia (kWh)	Voda (m ³)
	A4	A3		
Rok 2020	3 915	300	2 865 165	3 591
Rok 2019	2 880	60	3 334 250	4 410
Rok 2018	2 880	60	3 437 961	4 533
Rok 2017	2495	70	3 415 829	3 833

Od roku 2020 spoločnosť používa výlučne recyklovaný kancelársky papier.

Administratívna budova koncernovej centrály STRABAG SE spotrebovávala elektrickú energiu v roku 2020 z obnoviteľných zdrojov

Spotreba materiálu a elektrickej energie a vody je uvedená pre všetky právne subjekty, ktoré v administratívnej budove sídlia. Z tohto dôvodu nie je započítaná do kľúčových indikátorov.

6.3.2.3 Voda

Hodnotí sa nasledujúci celkový ročný vstup:

- celková ročná spotreba vody (vyjadrená v m³).

Ročná spotreba vody nie je priamym významným aspektom a nemožno ju určiť meraním ani výpočtom vzhľadom na to, že administratívne priestory sú prenajaté, spotreba vody je tu vypočítavaná ako súčasť nájmu, a údaje nie sú vypovedajúce.

Spotreba vody na stavbách je určená na základe uhradených faktúr za vodu v prepočte na 1 m³ za priemernú cenu vodného v roku 2020.

Spotreba vody na stavbách závisí od ich spôsobu realizácie, druhov používaných materiálov, od ich veľkosti, množstvom pracovníkov pracujúcich pri ich realizácii i od klimatických podmienok.

Tabuľka spotreby vody na stavbách za daný rok

Č.	Vstupy A	Rok	2018	2019	2020
1.	Spotreba vody na stavbách (v m ³)	Celková spotreba	<i>nebolo sledované</i>	<i>nebolo sledované</i>	12 963,2
2.	Výstupy B (ročná referenčná hodnota odrážajúca činnosť organizácie)	Celkový ročný obrat (mil. EUR)	320,6	219,5	191,4
3.		Veľkosť organizácie vyjadrená počtom zamestnancov	533	533	511
4.	Kľúčový ukazovateľ R (pomer medzi A a B)	Celková spotreba vody (m ³ /mil. EUR - nie je vypovedajúci ukazovateľ)	<i>nebolo sledované</i>	<i>nebolo sledované</i>	67,7
5.		Celková spotreba vody (m ³ /počet zamestnancov - nie je vypovedajúci ukazovateľ)	<i>nebolo sledované</i>	<i>nebolo sledované</i>	25,36

Vyhodnotenie trendu:

Nakoľko bol tento ukazovateľ zavedený až v roku 2020, nie je možné jeho porovnanie z minulých rokov.

6.3.2.4 Odpady

Hodnotia sa nasledujúce celkové ročné vstupy (viď nasledujúca tabuľka):

- celková ročná produkcia odpadu jednotlivých druhov odpadu (vyjadrená v tonách);
- celková ročná produkcia stavebných odpadov (vyjadrená v tonách);
- celková ročná produkcia nebezpečného odpadu (vyjadrená v tonách).

Č.	Vstupy A	Rok	2017	2018	2019	2020
1.	Celková ročná produkcia odpadov (v t)	Ostatné (mimo zeminy - použitá na terénne úpravy)	13 394,76	32 039,95	32 195,41	21 008,66
		Stavebné odpady	12 987,26	31 855,897	32 127,45	20 920,504
2.		Nebezpečný	13,96	0	0,961	3,12
3.	Výstupy B (ročná referenčná hodnota odrážajúca činnosť organizácie)	Celkový ročný obrat (mil. EUR)	396,4	320,6	219,5	191,4
4.		Veľkosť organizácie vyjadrená počtom zamestnancov	533	533	533	511
5.	Kľúčový ukazovateľ R (pomer medzi A a B)	Celková ročná produkcia odpadu ostatného (t/mil. EUR – závisí od druhu stavieb)	35,3	99,3	146,7	109,8

Č.	Vstupy A	Rok	2017	2018	2019	2020
6.		Celková ročná produkcia odpadu ostatného (t / počet zamest. - nie je vypovedajúci ukazovateľ)	26,25	60,11	60,4	41,1
7.		Celkový podiel zhodnoteného a recyklovaného stavebného odpadu na celkovom množstve (%)	91,4	91,9	96,94	96,41

Ako kľúčový indikátor bol zvolený podiel zhodnoteného a recyklovaného stavebného odpadu na celkové množstvo stavebného odpadu a jeho vývoj.

Vyhodnotenie trendu:

Celkový podiel zhodnoteného stavebného odpadu je o 0,53 % menej oproti roku 2019. Recyklácia stavebného odpadu je však o 20,09 % vyššia než bola v roku 2019, čo je priaznivý vplyv.

Medziročné porovnanie je vidieť z nasledujúceho grafu:

Legenda:

- Recyklácia stavebných odpadov (výstupom je stavebný výrobok podľa iných právnych predpisov)
- Zhodnotenie stavebných odpadov (recyklácia, triedenie, zber odpadov - výstupom je stavebný výrobok a vytriedený odpad k ďalšej úprave)
- Recyklácia odpadov podľa zákona č. 223/2001 Zb. z.

6.3.2.5 Využívanie pôdy s ohľadom na biodiverzitu

Spoločnosť STRABAG Pozemné a inžinierske stavitelstvo s. r. o. realizuje stavby pre investorov stavieb. Tieto stavby majú schválené dokumenty: EIA, posudzovanie vplyvov na životné prostredie vydané Ministerstvom životného prostredia SR.

Príslušné Okresné úrady, Odbory Starostlivosti o životné prostredie vydávajú na konkrétne stavby stanoviská, vyjadrenia a stavebné povolenia, v ktorých sú okrem iného zapracované povinnosti ochrany životného prostredia. Patrí sem i manipulácia s pôdou. Táto je rozdelená na ornica a na výkopovú zeminu. V stavebnom povolení je určené, ako sa má ornica ďalej využiť. Vhodná výkopová zemina býva používaná na stavbe, z ktorej bola vykopaná na obsypy, spätné zásypy, a na terénne úpravy. Zemina, ktorá opúšťa areál stavby je podľa zákona o odpadoch č. 79/2015 Z. z. odpadom. Využíva sa na terénne úpravy, zásypy starých štrkovísk na základe platných povolení. Zemina, ktorá ide na skládky odpadov je využívaná na ich stabilizáciu. Čiže i keď je na skládke odpadov, vykonáva jej stabilizovanie (týmto spôsobom je ďalej využitá). Jedná sa o zeminu, ktorá svojimi technickými parametrami nespĺňa stavebné vlastnosti.

V rokoch 2017 a 2018 bola výkopová zemina odovzdávaná do zariadení na zber odpadov.

Zariadenia na zber odpadov zeminu následne zhodnocujú spôsobmi, ktoré majú určené vo svojich súhlasoch na zber odpadov.

Vzhľadom k tomu, že do týchto zariadení je odovzdávaná zemina aj od iných spoločností a je zhodnocovaná rôznymi činnosťami nevieme jednoznačne určiť, akou činnosťou bolo nakladané so zeminou z našich stavieb. Z tohto dôvodu neuvádzame kľúčové ukazovatele v riadku 6 v nasledujúcej tabuľke.

Naším kľúčovým ukazovateľom je zhodnocovanie zeminy činnosťou R5, nakoľko výsledkom zhodnotenia je stavebný výrobok. Dokladom, že z odpadovej zeminy je stavebný výrobok môže byť certifikát, vyhlásenie o zhode a vyhlásenie o parametroch.

Vhodná zemina zhodnotená činnosťou R5 môže byť následne ďalej používaná tam, kde je potrebná.

Č.	Vstupy A	Rok	2017	2018	2019	2020
1.	Celková ročná produkcia odpadovej zeminy (t)		540 398,98	85 479,93	142 683,08	63 332,1
2.		Zemina zhodnotená činnosťou V (zber odpadu)	540 398,98	85 479,93	1 706,97	24,05
3.	Výstupy B (ročná referenčná hodnota odrážajúca činnosť organizácie) (t)	Zemina zhodnotená činnosťou R5, vznik stavebného materiálu	-	-	139 249,44	63 308,05
4.		Zemina uložená na skládke odpadov	0	0	1 726,67	0
6.	Kľúčový ukazovateľ R (pomer medzi A a B)	% zhodnotenia zeminy k celkovému množstvu odpadovej zeminy (závisí od druhu stavieb a zeminy)	-	-	97,59	99,96
7.		% uloženia zeminy na skládkach k celkovému množstvu odpadovej zeminy	0	0	1,27	0

Ochrana biodiverzity:

Ochrana biodiverzity na konkrétnej stavbe vychádza z príslušného dokumentu EIA, posudzovanie vplyvov na životné prostredie. Tento dokument je zverejnený na stránke ministerstva životného prostredia. Údaje uvedené v EIA sú prenesené do Plánu OŽP pre realizáciu stavby. Môžu to byť napr. mokrade, chránené krajinné oblasti, ktoré sa môžu vyskytovať v blízkosti stavby, alebo ochrana chránených živočíchov, resp. rastlín. Pred realizáciou stavby je vykonávaný dendrologický posudok oprávnenou osobou. Stromová vegetácia, ktorá zostáva na pozemku stavby je chránená podľa platných predpisov (uvedené v pláne OŽP pre realizáciu stavby). Ak sa na pozemku stavby vyskytnú chránené i nechránené živočíchy (napr. divé kačky, sovy, ...), je prizvaný pracovník Ochrany prírody a krajiny, resp., pracovník Poľovníckeho zväzu, ktorý zabezpečí jeho bezpečné prenesenie do bezpečia.

6.3.2.6 Emisie

Hodnotia sa nasledovné celkové ročné vstupy (viď nasledujúca tabuľka):

- celkové ročné emisie skleníkových plynov z pohonných hmôt (vyjadrené v tonách ekvivalentu CO₂).
- uhlíková stopa organizácie z administratívnych procesov (pozn.: bude doplnené po získaní údajov z roku 2020)

Č.	Vstupy A	Rok	2017	2018	2019	2020
1.	Celkové ročné emisie skleníkových plynov z mobilných zdrojov (doprava) (ekvivalent t/CO ₂)		1945,38	1914,31	2088	946
2.	Uhlíková stopa organizácie z administratívnych procesov		<i>nebolo sledované</i>	<i>nebolo sledované</i>	<i>nebolo sledované</i>	0 ¹
3.	Výstupy B (ročná referenčná hodnota odrážajúca činnosť organizácie)	Celkový ročný obrat (mil. EUR)	396,4	320,6	219,5	191,4
4.		Veľkosť organizácie vyjadrená počtom zamestnancov	533	533	533	511
5.	Kľúčový ukazateľ R (pomer medzi A a B)	Celkové ročné emisie skleníkových plynov (v tonách ekvivalentu CO ₂ /mil EUR)	4,907	5,97	9,512	4,942
6.		Celkové ročné emisie skleníkových plynov (v tonách ekvivalentu CO ₂ / počet zam.)	3,63	3,59	3,91	1,85

¹ Vid' vysvetlenie

Vyhodnotenie trendu:

Celkové ročné emisie skleníkových plynov v tonách ekvivalentu CO₂ v prepočte na mil. EUR a na počet zamestnancov sú približne o polovicu menšie oproti predchádzajúcemu roku z dôvodu menšej hodnoty ročných emisií skleníkových plynov (ekvivalent t/CO₂). Táto hodnota klesla z dôvodu menšej spotreby nafty pri realizácii zákaziek.

Uhlíková stopa organizácie z administratívnych procesov celej administratívnej budovy je takmer nulová.

Vysvetlenie:

Produkcia skleníkových plynov meraná ako ekvivalent CO_2 je závislá najmä od environmentálnych ukazovateľov a podmienok, ktoré ovplyvňujú spotrebu energie. Z tohto pohľadu je kľúčová najmä orientácia na obnoviteľné zdroje energie, ako je to v prípade koncernovej centrály STRABAG SE, kedy veľká časť generovanej energie určenej na vykurovanie a chladenie budovy pochádza z geotermálnej energie Zeime. Odhaduje sa, že cca dve tretiny z celkovej spotreby energie pokrývajú práve tepelné čerpadlá, čo predstavuje aj značnú redukciu potenciálne vyprodukovaných emisií. Vzhľadom na to, že v sídle spoločnosti STRABAG Pozemné a inžinierske stavebníctvo spol. s r. o. sú namiesto spaľovacích jednotiek inštalované tepelné čerpadlá, produkcia skleníkových plynov súvisiaca so spotrebou energie na danom mieste je takmer 0-vá.

Elektrická energia v centrále spoločnosti bola v roku 2020 zabezpečená prostredníctvom jej nákupu od dodávateľa, ktorý deklaruje nákup elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov. Nepriame emisie spojené so spotrebou nakupovanej energie a ďalšie nepriame emisie z administratívnych procesov sú zanedbateľné.

Z uvedeného vyplýva, že uhlíková stopa z administratívnych priestorov bola roku 2020 0-vá. Spoločnosť STRABAG Pozemné a inžinierske stavebníctvo spol. s r. o. nemá vplyv na nákup elektrickej energie, nakoľko sídli v prenajatých priestoroch.

6.3.2.7 Ďalšie relevantné ukazovatele výsledkov v oblasti životného prostredia

Ďalšie relevantné indikátory vplyvu na životné prostredie nie sú stanovené.

Organizácia **STRABAG Pozemné a inžinierske stavebníctvo s. r. o.** každoročne podáva správu o svojom vplyve na životné prostredie týkajúce sa konkrétnych environmentálnych aspektov určených v environmentálnom vyhlásení a kľúčových indikátorov.

7 Ďalšie faktory týkajúce sa vplyvu činnosti organizácie na životné prostredie

7.1 Havarijná pripravenosť

Havarijná pripravenosť a reakcie na havárie zabezpečuje zmiernenie nechcených environmentálnych vplyvov. V súvislosti s realizáciou zákaziek organizácie **STRABAG Pozemné a inžinierske stavitelstvo s. r. o.** možno konštatovať minimálnu možnosť vzniku havarijnej situácie. Teoreticky môže dôjsť k havárii alebo havarijnej situácii:

- únikom látok, ktoré sú škodlivé pre povrchové a podzemné vody,
- kontamináciou pôdy,
- únikom látok, ktoré sú škodlivé pre ovzdušia,
- požiarom.

Identifikácia havarijných situácií je podchytená v registri environmentálnych aspektov, kde sú identifikované a uvedené aj možné dopady činností pri havarijných stavoch prevádzky - potenciálny vznik havárie a nehody do životného prostredia. Sú stanovené postupy pri riešení havárie a sú vykonávané školenia a nácvik havarijnej pripravenosti. Na stavbách sú vždy dostupné havarijné súpravy. Sú spracované všeobecné núdzové plány a ak je požiadavka zákona, na konkrétnu stavbu sa vytvára samostatný rozsiahly havarijný plán.

7.2 Súlad s požiadavkami právnych predpisov

Vplyv činnosti organizácie **STRABAG Pozemné a inžinierske stavitelstvo s. r. o.** na dodržiavanie právnych ustanovení vzhľadom na výrazný vplyv na životné prostredie je trvalo monitorovaný. Všeobecne sú monitorované a / alebo merané tieto zložky životného prostredia:

- spotreba energie,
- spotreba materiálu a surovín,
- produkcia odpadov,
- počet splnených environmentálnych cieľov,
- počet sťažností, pokút a iných negatívnych udalostí,
- počet havárií s dopadom na životné prostredie.

Ďalej môžu byť stanovené merania na základe významnosti environmentálnych aspektov a potrieb kontroly na dosiahnutie stanovených cieľov a cieľových hodnôt. Na meranie a monitoringu v oblasti životného prostredia sa nepoužíva vlastné meracie zariadenia. Výsledky monitorovania a merania slúžia ako podklad k vyhodnoteniu environmentálneho profilu spoločnosti a k hodnoteniu súladu s požiadavkami právnych a iných predpisov.

Používané metódy hodnotenia súladu:

- prevádzkové kontroly,
- audity interné a externé,
- hodnotenie súladu s využitím checklistu, pozorovania a pohovorov s pracovníkmi,
- preverky OŽP,
- merania (ak je stanovené zákonom).

O súlade s požiadavkami udržiavame dokumentované informácie.

8 Hlavné právne ustanovenia týkajúce sa životného prostredia

8.1 Všeobecne

Základnou požiadavkou systému environmentálneho manažmentu je súlad všetkých činností

s právnymi a inými požiadavkami, ktorým spoločnosť podlieha. Preto si organizácie **STRABAG Pozemné a inžinierske staviteľstvo s. r. o.** stanovila postup pre zisťovanie, dostupnosť a udržiavanie všetkých právnych i iných požiadaviek pre ňu platných, ktoré sa priamo dotýkajú jej procesov, činností, produktov a služieb. Sú to napr.:

- smernice, zákony, nariadenia vlády, vyhlášky,
- stanoviská, povolenia a rozhodnutia orgánov štátnej správy,
- zmluvy, povolenie, rozhodnutie, oprávnenia.

Pre sledovanie aktuálnych právnych požiadaviek bol vytvorený "Register právnych požiadaviek OŽP", ktorý je tvorený zákonmi, vyhláškami, nariadeniami a ďalšími legislatívnymi predpismi. Za aktualizáciu zodpovedá poverený pracovník, aktualizácia je vykonávaná priebežne, vid' nasledujúci výber:

Prehľad základných právnych predpisov týkajúcich sa životného prostredia je uvedený v prílohe č. 3 tohoto prehlásenia.

**Prehľad základných právnych predpisov
týkajúcich sa ochrany životného prostredia**

Názov právneho predpisu	Revízia platnosti k 19.11.2021
Zákon FZ ČSFR č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí v znení neskorších predpisov	V platnosti
Zákon NR SR 24/2008 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov	V platnosti
Zákon NR SR č. 39/2013 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov	V platnosti
Zákon NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov	V platnosti
Vyhláška MZP SR č. 170/2021 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov	Do 31.12.2022
Zákon NR SR č. 137/2010 Z. z. o ovzduší v znení neskorších predpisov	V platnosti
Zákon NR SR č. 401/1998 Z. z. o poplatkoch za znečistenie ovzdušia v znení neskorších predpisov	V platnosti
Vyhláška MZ SR č. 549/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí v znení neskorších predpisov	V platnosti
Zákon NR SR č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov	Do 31.12.2021
Vyhláška MZP SR č. 385/2015 Z. z., ktorou sa ustanovuje Katalóg odpadov, v znení neskorších predpisov	V platnosti
Vyhláška MZP SR č. 388/2015 Z. z. o evidencnej a ohlasovacej povinnosti, v znení neskorších predpisov	V platnosti
Vyhláška MZP SR č. 371/2015 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o odpadoch, v znení nasledujúcich predpisov	Do 31.12.2022
Vyhláška č. 382/2018 Z. z. o skládkovaní odpadov a uskladnení odpadovej ortuti, v znení neskorších predpisov	Do 31.12.2022
Oznámenie MZP SR č. 388/2015 Z. z. o vydaní výnosu o jednotlivých metódach analytickej kontroly odpadov	V platnosti
Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/98/ES o odpade a o zrušení určitých smerníc	Účinné
Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2008 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemikálií (REACH) a o zriadení Európskej chemickej agentúry, o zmene a doplnení smernice 1999/45/EHS a o zrušení nariadenia Rady (EHS) 793/93 a nariadenia Komisie (ES) č. 1488/94, smernice Rady 76/769/EHS a smerníc Komisie 91/155/EHS, 93/67/EHS, 93/105/ES a 2000/21/ES	Účinné
Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008 o klasifikácii, označovaní a balení látok a zmesí, o zmene, doplnení a zrušení smerníc 67/548/EHS a 1999/45/ES a o zmene a doplnení nariadenia (ES) č. 1097/2008	Účinné
Zákon NR SR č. 384/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon)	V platnosti
Zákon NR SR č. 409/2014 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon 384/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona SNR č. 372/1992 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) v znení neskorších predpisov a ktorým sa dopĺňa zákon č. 401/1998 Z. z. o poplatkoch za znečisťovanie ovzdušia v znení neskorších predpisov.	V platnosti
Nariadenie vlády SR č. 187/2015 o environmentálnych normách kvality v oblasti vodnej politiky	V platnosti
Vyhláška MZP SR č.: 200/2018 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o zaobchádzaní s nebezpečnými látkami, o náležitostiach havarijného plánu a o postupe riešeni mimoriadneho zhoršenia vód	V platnosti
Vyhláška MP, ZP a RR SR č. 418/2010 Z. z. o vykonaní niektorých ustanovení vodného zákona, v znení neskorších predpisov	V platnosti
Zákon NR SR č. 7/2010 o ochrane pred povodňami, v znení neskorších predpisov	V platnosti
Vyhláška MZP SR č. 281/2010 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o obsahu povodňových plánov a postupov ich schvaľovania	V platnosti

8.2 Vyhlásenie o dodržiavaní právnych predpisov

Prehlasujeme, že dodržiavame požiadavky právnych a iných predpisov relevantných pre organizáciu **STRABAG Pozemné a inžinierske stavitelstvo s. r. o.** v oblasti ochrany životného prostredia a zabezpečujeme tento súlad trvalým sledovaním a vyhodnocovaním v zmysle ustanovenia čl. 9.1.2 normy ISO 14001: 2015.

9 Budúci termín environmentálneho vyhlásenia

Druhé aktualizované environmentálne vyhlásenie tohto cyklu registrácie v Programe EMAS bude spracované v júli 15.07.2022 v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1221/2009, v znení nariadenia komisie (EÚ) 2018/2026 z 19. decembra 2018, ktorým sa mení a dopĺňa príloha IV nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1221/2009 o dobrovoľnej účasti organizácií v schéme Spoločenstva pre environmentálne manažérstvo a audit (EMAS).

10 Záver

Environmentálne vyhlásenie aktualizovala:

.....
Ing. Mária Pastirčíková
koordinátorka OŽP

Za spoločnosť **STRABAG Pozemné a inžinierske stavitelstvo s. r. o.:**

.....
Ing. Martin Volčko
technický riaditeľ дирекcie TT H+I SK
konateľ spoločnosti

.....
Ing. Vladimíra Urbanová
ekonomický riaditeľ дирекcie TT H+I SK
konateľ spoločnosti

V Bratislave dňa: 25.11.2021

Zoznam príloh:

- 1) Konzern-Organigramm 2021_Stand 01.04.2021
- 2) Organizačná schéma spoločnosti
- 3) Prehľad základných právnych predpisov týkajúcich sa životného prostredia

Vladimír BEKÉNYI

11 Meno a akreditačné číslo alebo číslo licencie environmentálneho overovateľa a dátum schválenia

Akreditovaný environmentálny overovateľ:

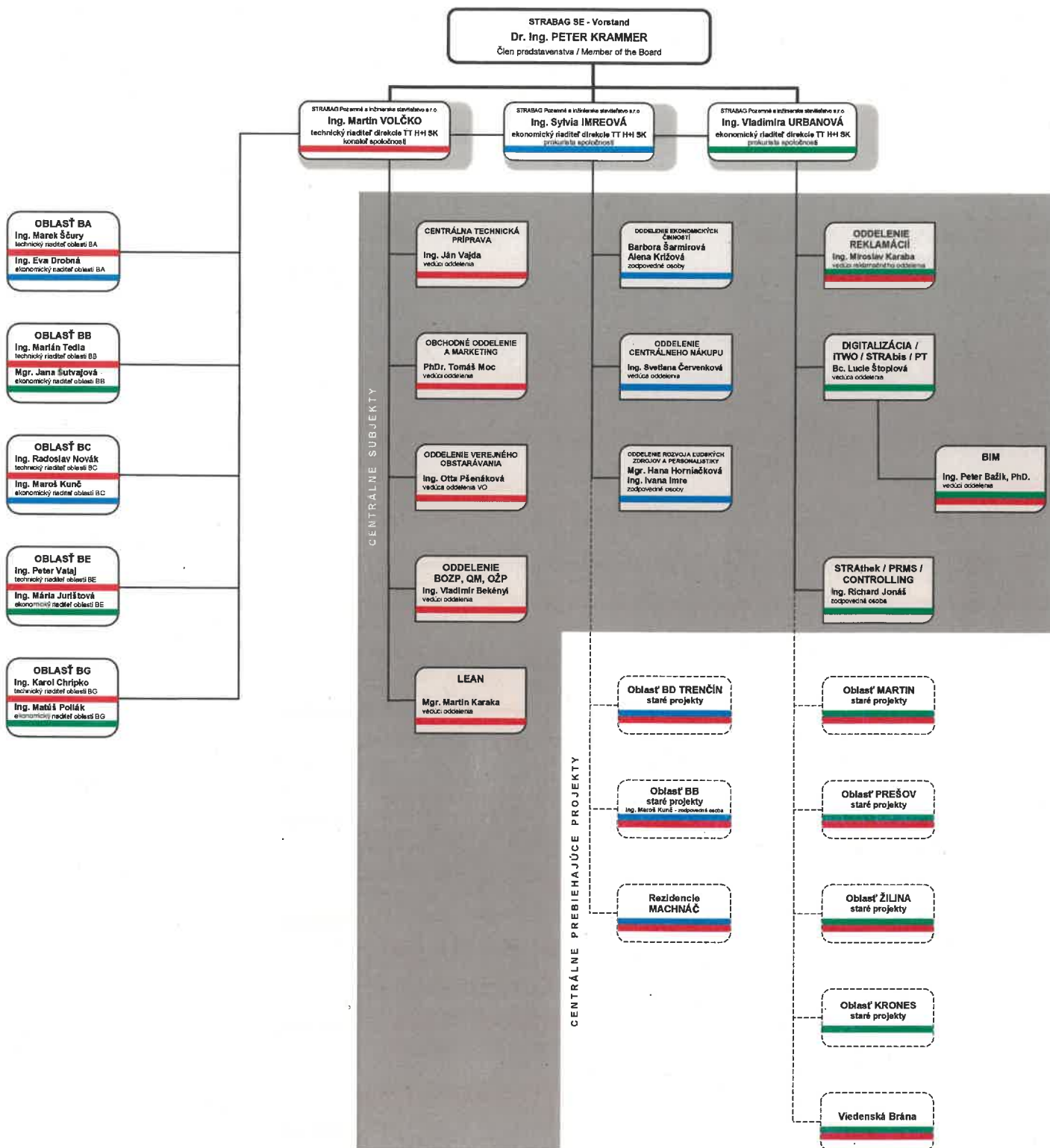
CO QUALIFORM - odbor certifikácie, akreditovaný environmentálny overovateľ č. CZ-V-5005.

Dátum schválenia: 17.01.2022

Podpis:

Ing. Jan Svobodník

**Prehľad základných právnych predpisov
týkajúcich sa ochrany životného prostredia**

Názov právneho predpisu	Revízia platnosti k 19.11.2021
Zákon FZ ČSFR č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí v znení neskorších predpisov	V platnosti
Zákon NR SR 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov	V platnosti
Zákon NR SR č. 39/2013 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov	V platnosti
Zákon NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov	V platnosti
Vyhláška MŽP SR č. 170/2021 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov	Do 31.12.2022
Zákon NR SR č. 137/2010 Z. z. o ovzduší v znení neskorších predpisov	V platnosti
Zákon NR SR č. 401/1998 Z. z. o poplatkoch za znečistenie ovzdušia v znení neskorších predpisov	V platnosti
Vyhláška MZ SR č. 549/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí v znení neskorších predpisov	V platnosti
Zákon NR SR č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov	Do 31.12.2021
Vyhláška MŽP SR č. 365/2015 Z. z., ktorou sa ustanovuje Katalóg odpadov, v znení neskorších predpisov	V platnosti
Vyhláška MŽP SR č. 366/2015 Z. z. o evidenčnej a ohlasovacej povinnosti, v znení neskorších predpisov	V platnosti
Vyhláška MŽP SR č. 371/2015 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o odpadoch, v znení nasledujúcich predpisov	Do 31.12.2022
Vyhláška č. 382/2018 Z. z. o skládkovaní odpadov a uskladnení odpadovej ortuti, v znení neskorších predpisov	Do 31.12.2022
Oznámenie MŽP SR č. 368/2015 Z. z. o vydaní výnosu o jednotlivých metódach analytickej kontroly odpadov	V platnosti
Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/98/ES o odpade a o zrušení určitých smerníc	Účinné
Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemikálií (REACH) a o zriadení Európskej chemickej agentúry, o zmene a doplnení smernice 1999/45/EHS a o zrušení nariadenia Rady (EHS) 793/93 a nariadenia Komisie (ES) č. 1488/94, smernice Rady 76/769/EHS a smerníc Komisie 91/155/EHS, 93/67/EHS, 93/105/ES a 2000/21/ES	Účinné
Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008 o klasifikácii, označovaní a balení látok a zmesí, o zmene, doplnení a zrušení smerníc 67/548/EHS a 1999/45/ES a o zmene a doplnení nariadenia (ES) č. 1097/2006	Účinné
Zákon NR SR č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon)	V platnosti
Zákon NR SR č. 409/2014 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona SNR č. 372/1992 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) v znení neskorších predpisov a ktorým sa dopĺňa zákon č. 401/1998 Z. z. o poplatkoch za znečisťovanie ovzdušia v znení neskorších predpisov.	V platnosti
Nariadenie vlády SR č. 167/2015 o environmentálnych normách kvality v oblasti vodnej politiky	V platnosti
Vyhláška MŽP SR č.: 200/2018 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o zaobchádzaní s nebezpečnými látkami, o náležitostiach havarijného plánu a o postupe riešenia mimoriadneho zhoršenia vôd	V platnosti
Vyhláška MP, ŽP a RR SR č. 418/2010 Z. z. o vykonaní niektorých ustanovení vodného zákona, v znení neskorších predpisov	V platnosti
Zákon NR SR č. 7/2010 o ochrane pred povodňami, v znení neskorších predpisov	V platnosti
Vyhláška MŽP SR č. 261/2010 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o obsahu povodňových plánov a postupov ich schvaľovania	V platnosti

Príloha č. 3 k Environmentálnemu vyhláseniu

STN EN 481 O vzduchu na pracovisku. Určenie veľkosti frakcií na meranie častíc rozptýlených vo vzduchu	V platnosti
STN EN 689+AC Pracovná expozícia. Meranie inhalačnej expozície chemickým látkam. Stratégia na skúšanie zhody s limitnými hodnotami pracovnej expozície.	V platnosti
Vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 300/2007 Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky: ktorým sa mení nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 355/2006 Z. z. O ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci	V platnosti
Vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 448/2007 Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky: O podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií.	V platnosti

V Bratislave, dňa 19.11.2021

Vypracovala: Ing. Mária Pastirčíková
koordinátorka OŽP

Zdroje: www.slov-lex.sk
www.eur-lex.europa.eu
www.sutn.sk